

'Nation-building'

L. Polman

De Verenigde Naties viert dit jaar haar 60-ste verjaardag, maar de lidstaten zul je niet met toeters en feestfluitjes zien. Alsof er niks aan de hand is, zullen de wereldleiders in september, bij de opening van het VN-vergaderjaar, naar New York vliegen voor hun jaarlijkse ritueel. In ronkende toespraken zullen ze de VN op d'r kop geven voor 'inefficiëntie', 'geld-overde-balk-smijterij' en 'bureaucratie', en nog meer bezuinigingen aankondigen om de organisatie te dwingen tot nog meer 'hervormingen'.

Gelukkig voor de jarige zijn er ook een paar cadeautjes. Eentje komt van James Dobbins. Dobbins was onderminister van Buitenlandse Zaken in de regering-Clinton en de speciale afgevaardigde van de VS in Somalië, Haïti, Bosnië en Kosovo. Voor Bush was hij een blauwe maandag onderhandelaar in Afghanistan. Dobbins vergeleek de resultaten van de militaire interventies van de VN met die van de VS. Hij koos er acht van ieder uit alle operaties van beide grootheden in de afgelopen zestig jaar. Van alle totaal zestien was 'nation-building' het doel. De VN komt met vlag en wimpel als winnaar uit de bus.

Van de acht door de VS aangepakte landen zijn er maar drie democratisch en stabiel geworden en gebleven: Duitsland, Japan en Bosnië. In de andere vijf *targets* die Dobbins onderzocht, Somalië, Haïti, Kosovo, Afghanistan en Irak, is het tot de dag van vandaag een potje gebleven.

Van de acht onderzochte landen die door de VN werden bezocht, bleven er maar liefst zeven stabiel, waarvan zes ook nog democratisch: Namibië, El Salvador, Mozambique, Oost-Slovenië, Oost-Timor en Sierra Leone. Cambodja bleef stabiel, maar niet democratisch. Alleen

Congo verviel weer in oorlog, maar dat was pas 30 jaar nadat de VN-missie was afgelopen.

Toch lijkt de VN alles tegen te hebben. Alle VN-operaties waren onderbemand en ondergefinancierd, niet omdat VN-leiders geloven dat klein fijn en groot idioot is, maar omdat de VN-lidstaten weigeren om meer geld en troepen in te zetten. De US Army daarentegen kan voor alles wat ze nodig heeft putten uit de goedgevulde Amerikaanse staatskas. Kleine, zwakke VN-machten worden afgestuurd op gebieden waarvan ze dan maar moeten hopen en bidden dat ze post-oorlog zijn. Waar die hoop ongegrond bleek, moesten de VN-troepen worden teruggetrokken, of gered.

Het Amerikaanse leger echter kan in de planning van z'n interventies uitgaan van de zwartste scenario's en net zo overweldigend en hi-tech binnenvallen als ze maar denkt dat nodig is om de *locals* te verlammen en verpletteren.

Waarom de VN-operaties toch vaker slagen, is omdat de VN haar militaire zwakte compenseert met kracht op het sociale vlak. Het succes van de VN hangt veel meer aan

US and UN style'

morele dan aan militaire overtuiging. De VN-machten hebben internationale legitimiteit. Ze komen op uitnodiging van de strijdende partijen, zijn neutraal en hebben (als het goed is) geen vijanden.

De VS daarentegen valt zonder uitnodiging ergens binnen, komt om iets of iemand te vermorzelen, is partijdig en heeft dus vijanden. Van militaire kracht moet de VS het hebben, dus wie de Amerikaanse doelen wil ondermijnen, valt de Amerikaanse militaire kracht aan. Schieten op de VN heeft geen zin, want VN-doelen zijn nooit militair.

Wat de VN ook vóór heeft op de US Army, is dat VN-mandaten, behalve onleesbare, stukonderhandelde producten van doorgedraaide diplomaten, ook heel onambitieus zijn. VN-troepen mogen of hoeven maar weinig. Het naleven van een staakt-het-vuren inspecteren, hier en daar een handje helpen in de ordehandhaving, veel rapporteren en vergaderen; als VN-militair heb je al gauw aan de verwachtingen voldaan, zo te zeggen.

De opdracht aan Amerikaanse troepenmachten is veel zwaarder. Goed beschouwd komt die neer op 'ga, overwin en schep een nieuwe loot aan de democratische wereldorde'.

Over welke opdracht zinvoller is, kun je boeken vol schrijven, maar gezien het slagingspercentage van de VN-missies is voor de VN-mandaten wel iets te zeggen.

De VS geeft momenteel US\$4.5 miljard per maand uit voor de operatie in Irak. Dat is meer dan de VN dit hele jaar zal besteden aan al haar achttien lopende vredesmissies bij elkaar. De kosten voor één jaar Amerikaans opereren in Irak komen dichtbij wat de VN vanaf 1945 aan *peacekeeping* heeft besteed. De jaarlijkse Amerikaanse bijdrage aan VN-vredeshandhaving is omgerekend minder dan de kosten voor één week Amerika in Irak.

Dobbins suggereert niet dat de VN het in Irak goedkoper en succesvoller van Amerika zou kunnen overnemen, maar hij wil maar wel gezegd hebben dat de VN-operaties de kosten waard zijn. Met de hoge kans van slagen zou je beter één van de achttien VN-missies kunnen steunen en bemannen, dan de VS door Irak en Afghanistan te volgen. Dat Nederland momenteel om precies te zijn één VN-blauwhelm heeft uitstaan, één eenzame Onze Jongen ergens in het verre Burundi, is dan ook een jammerlijk gemiste kans.

BERICHT UIT AFRIKA